

## **HØRINGSNOTAT**

### **FORSLAG TIL FORSKRIFT OM KRAV TIL TEKNISK STANDARD FOR LANDBASERTE AKVAKULTURANLEGG FOR FISK NS 9416:2013**

Høringsfrist 15.02.2017

## Innholdsfortegnelse

|                                                                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Bakgrunn for forslaget .....                                                                                    | 1  |
| 2. Innholdet i forskriftsforslaget .....                                                                           | 2  |
| 2.1 Kapittel 1. Formål, virkeområde og definisjoner .....                                                          | 5  |
| § 2. Forskriftens virkeområde .....                                                                                | 5  |
| § 3. Henvisninger fra forskriften til krav fastsatt i NS 9416:2013 og NS 3424:2012 .....                           | 5  |
| § 4. Definisjoner .....                                                                                            | 5  |
| 2.2 Kapittel 2. Krav til prosjektering, utførelse, kontroll og dokumentasjon for landbaserte anlegg for fisk ..... | 5  |
| § 5. Krav til kvalifikasjoner, utdanning og kompetanse for det prosjekterende foretak .....                        | 5  |
| § 6. Krav til prosjektering, utførelse og kontroll .....                                                           | 6  |
| § 7. Krav til dokumentasjon .....                                                                                  | 7  |
| 2.3 Kapittel 3. Generelle krav til komponenter .....                                                               | 7  |
| § 8. Plikter .....                                                                                                 | 8  |
| § 9. Krav til komponenter .....                                                                                    | 8  |
| § 10. Krav til sporbarhet .....                                                                                    | 8  |
| § 11. Krav til brukerhåndbok .....                                                                                 | 9  |
| § 12. Krav til produktdatablad .....                                                                               | 9  |
| § 13. Plikt til å iverksette tiltak ved avvik, varslingsplikt mv. ....                                             | 9  |
| 2.4 Kapittel 4. Krav om akkreditering .....                                                                        | 10 |
| § 14. Krav til akkrediterte sertifiseringsorgan .....                                                              | 10 |
| § 15. Krav til akkreditering .....                                                                                 | 10 |
| 2.5 Kapittel 5. Krav til komponenter som skal produktsertifiseres .....                                            | 10 |
| § 16. Krav om produktsertifisering .....                                                                           | 10 |
| § 17. Krav til produktsertifisering .....                                                                          | 10 |
| § 18. Krav til produktsertifikat .....                                                                             | 11 |
| § 19. Oppfølging av produksjon .....                                                                               | 11 |
| 2.6 Kapittel 6. Dokumentasjon av rømmingsteknisk tilstand .....                                                    | 11 |
| § 20. Rømmingsteknisk rapport .....                                                                                | 11 |
| § 21. Tilstandsanalyse .....                                                                                       | 12 |
| § 22. Krav om gyldig tilstandsgrad .....                                                                           | 13 |
| § 23. Krav til kompetanse og uavhengighet for utforming av rømmingsteknisk rapport og tilstandsanalyse .....       | 14 |
| § 24. Krav til ny tilstandsanalyse og rømmingsteknisk rapport .....                                                | 15 |
| 2.7 Kapittel 7. Brukstillatelse .....                                                                              | 16 |

|                                                                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| § 25. Krav om brukstillatelse .....                                                                                  | 16 |
| § 26. Vilkår for å få brukstillatelse .....                                                                          | 16 |
| 2.8 Kapittel 8. Krav til drift, vedlikehold, ettersyn av og endringer på landbaserte akvakulturanlegg for fisk ..... | 17 |
| § 28. Montering og tilpasning .....                                                                                  | 17 |
| § 29. Bruk, vedlikehold og varslingsplikt.....                                                                       | 17 |
| § 30. Krav til dokumentasjon ved endringer og utskifting av utstyr .....                                             | 17 |
| § 31. Krav til loggføring og oppbevaring .....                                                                       | 18 |
| 2.9 Kapittel 9. Avsluttende bestemmelser.....                                                                        | 18 |
| § 32. Dispensasjonsadgang .....                                                                                      | 18 |
| § 33. Straff og andre reaksjoner ved overtredelse .....                                                              | 19 |
| § 34. Ikrafttredelse og oppheving av forskriftsbestemmelser.....                                                     | 19 |
| 3. Vedlegg A .....                                                                                                   | 19 |
| 4. Forslag til overgangsordninger for eksisterende anlegg.....                                                       | 19 |
| 5. Vurdering av økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser med mer .....                                | 19 |
| 5.1 Areal- og miljømessige konsekvenser, forholdet til naturmangfoldloven.....                                       | 19 |
| 5.2 Økonomiske konsekvenser for næringen .....                                                                       | 20 |
| 5.3 Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.....                                                | 22 |

## **1. Bakgrunn for forslaget**

En av de største miljøutfordringene i lakse- og ørretoppdrettsnæringen er rømming av fisk, og det har lenge vært kjent at det ikke bare er et problem for sjøbaserte anlegg. Drypprømming fra settefiskanlegg ble man for alvor oppmerksomme på rundt 2006, og til tross for tiltak fra myndighetenes side, har studier og tilsynskampanjer avdekket at dette fortsatt forekommer. I 2015 og 2016 er det rapportert tre ulike hendelser med karsprekk på settefiskanlegg. To av tilfellene var med eldre kar, og siste hendelse i 2016 var på et nybygget settefiskanlegg. I 2015 gjennomførte Fiskeridirektoratet en el-fiske offensiv på Vestlandet i 25 elver i nær tilknytting til settefiskanlegg. Anleggene var tidligere kontrollert for dobbeltsikring. I undersøkelsen ble det funnet rømt oppdrettsfisk i 6 av 25 elver, hvor det i tre av elvene ble påvist fisk i ulik størrelse som indikerer at det er flere enn en hendelse som har medført rømming. Funnene viser at rømming i tidlige livsstadier fortsatt forekommer. Videre er det godt dokumentert at oppdrettslaks som rømmer i tidlig livsfase, som smolt eller postsmolt, har bedre overlevelsessevne og større sannsynlighet for å vandre opp i elver enn oppdrettslaks som rømmer senere i livsfasen. Rømt oppdrettslaks som vender tilbake til elver, medfører risiko for den genetisk integriteten til ville laksestammer, og blir sett på som en av de største utfordringene til norsk akvakultur og norske ville laksestammer.

I 2009 nedsatte Standard Norge en for å utarbeide en standard for tekniske krav til landbaserte akvakulturanlegg, for å redusere risiko for rømming av fisk fra slike anlegg. I januar 2013 ble standarden NS 9416:2013 «Landbaserte akvakulturanlegg for fisk – krav til risikoanalyse, prosjektering, utførelse, drift, brukerhåndbok og produktdatablad» (heretter NS 9416:2013) ferdigstilt.

NS 9416:2013 er utviklet med tanke på prosjektering og bygging av nye akvakulturanlegg for fisk på land, og påfølgende vedlikeholds- og driftssyklus for anleggene og utstyret. Et viktig prinsipp i standarden er at rømmingssikkerheten skal ivaretas i hele akvakulturanlegget i alle ledd og for alle komponenter frem til og med lasting av fisk. Med helhet menes alle deler og komponenter som kan medføre rømming av fisk, og derfor inngår også transport-, sortering- og leveransesystemer. Standarden refererer til mange innarbeidete normative prosjekteringsstandarter for konstruksjoner som eksempelvis Eurokode 0 til 9, og andre materialstandarter.

Selv om NS 9416:2013 tar utgangspunkt i prosjektering og bygging av nye landbaserte akvakulturanlegg, kan den også benyttes for eksisterende anlegg fordi den angir krav til drift, ettersyn, vedlikehold og endringer av landbaserte akvakulturanlegg og komponenter i disse.

Standarden har så langt vært frivillig å følge, men i brev av 6. mars 2014 fra Nærings- og fiskeridepartementet ble Fiskeridirektoratet bedt om å utarbeide forslag til hvordan NS 9416:2013 kan innlemmes i driftsregelverket for akvakultur. Tidligere har standarden NS 9415: «Flytende oppdrettsanlegg – krav til lokalitetsundersøkelse, risikoanalyse, utforming, dimensjonering, utførelse, montering og drift» blitt forskriftsfestet i forskrift om krav til teknisk standard for flytende akvakulturanlegg (NYTEK-forskriften) av 16. august 2011.

Nærings- og fiskeridepartementet har i etterkant av Stortingets behandling av Meld S nr 16 (2014-2015) endret reglene for tildeling av tillatelser til landbasert oppdrett av laks,

ørret og regnbueørret. Det er derfor ønskelig at man får på plass et regelverk som er tilpasset den nye ordningen og som har til formål å sikre en forsvarlig teknisk standard på alle landbaserte anlegg.

Fiskeridirektoratet ble også bedt om å lage forslag til overgangsordning for eksisterende anlegg. Standarden og forskriftsutkastet gjelder alle fiskearter og -størrelser som produseres på land.

## **2. Innholdet i forskriftsforslaget**

I utkast til forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg foreslås det en ordning der alle landbaserte akvakulturanlegg for fisk, må ha dokumentert en rømmingssikker teknisk tilstand på anlegget. Forskriftsforslaget innebærer at det stilles krav til å dokumentere at enkeltkomponenter, hele og deler av det landbaserte akvakulturanlegget for fisk tilfredsstiller kravene i NS 9416:2013, NS 3424:2012 – *Tilstandsanalyse av byggverk. Innhold og gjennomføring* (heretter NS 3424:2012) og kravene i dette forskriftsforslaget.

I den foreslåtte ordningen, foreslås det at alle landbaserte akvakulturanlegg for fisk som prosjekteres og bygges etter ikrafttreddelsen, må dokumentere at anlegget samsvarer med kravene i denne forskrift og i NS 9416:2013. Når slik dokumentasjon, sammen med en tilstandsgrad for enkelt komponenter, avdelinger og hele anlegget satt av det prosjekterende foretaket foreligger Fiskeridirektoratet, gis det en brukstillatelse. En slik brukstillatelse er et dokument som verifiserer at anlegget oppfyller kravene i forskriften og gjeldende standarder.

For eksisterende anlegg, kan det ikke settes tilsvarende krav til å dokumentere prosjektering og bygging. Her skal sikkerheten til enkelt komponenter og hele eller deler av anlegget dokumenteres gjennom en rømmingsteknisk rapport som inneholder blant annet en tilstandsanalyse på de deler og komponenter som kan medføre rømming av fisk. Når en slik rømmingsteknisk rapport foreligger hos Fiskeridirektoratet med tilfredsstillende tilstandsgrad, utstedes det også her en brukstillatelse.

Når brukstillatelsen er utstedt er anlegget innlemmet i ordningen. For nye anlegg vil dette være i det anlegget tas i bruk til produksjon. Anleggene går så inn i en driftsfase hvor oppfølging og dokumentasjon av den tekniske tilstanden til anlegget følges opp med en rømmingsteknisk rapport med risikobaserte frekvenser som følger den tekniske tilstanden til den avdelingen i anlegget med lavest tilstandsgrad.

Departementet forslår ikke å implementere NS 9416 ved å utvide NYTEK-forskriften som gjelder for sjøanlegg. Begrunnelsen for dette er for det første at forskriften da vil bli uforholdsmessig omfattende. I tillegg ønskes heller ikke en gjennomgående ordning med akkreditering og anleggssertifikat for landbaserte anlegg. Bakgrunnen for dette er at det ikke er behov for den type særskilt kvalitetssikringsordning på land som i sjø, da det ikke er tilsvarende utfordringer knyttet til miljølaste eller konsekvenser ved havari. I den foreslåtte ordningen skal kvalitetssikringen ivaretas ved å dokumentere sikkerheten til enkeltkomponenter og hele eller deler av det landbaserte anlegget gjennom en tilstandsanalyse, jf. NS 3424:2012, slik dette gjennomføres i eksisterende ordning med tilstandsanalyse av byggverk og konstruksjoner. Det forekommer ikke akkrediteringskrav til de organ som gjennomføre slike tilstandsanalyser, og departementet ser det ikke som hensiktsmessig å stille høyere krav til en slik vurdering ved landbaserte anlegg. Det foreslås imidlertid å sette krav om produktsertifikat for komponentene kar, rør og

slanger, og at det kun er akkrediterte sertifiseringsorgan som kan utstede dette på samme måte som i NYTEK-forskriftens § 13 når det gjelder hovedkomponentene til flytende sjøanlegg. For nye anlegg inngår dette som en del av dokumentasjonskravet i prosjektering og bygingsfasen. På eksisterende anlegg vil dette bli innlemmet etter hvert som anlegg oppgraderes.

NS 9416:2013 er utviklet med tanke på prosjektering og bygging av nye akvakulturanlegg og påfølgende vedlikeholds- og driftssykluser for anleggene, avdelingene og utstyret. Standarden setter konkrete krav til hver enkelt fase for nye anlegg. Den stiller krav fra og med prosjekteringen av et nytt anlegg starter til og med full drift inkludert vedlikehold. Forskriftsforslaget er stort sett lojal mot kravene i standarden, men noen steder er det valgt en strengere linje, for eksempel ved at det kreves produktsertifikat for noen komponenter og bruk av akkrediterte sertifiseringsorgan. I forskriftsforslaget er det også inkludert eksisterende anlegg fordi det er en kjensgjerning at det her er et stort behov for oppgradering. Det er lagt opp til en overgangsordning der det åpnes for at de eksisterende anleggene gradvis kan oppgradere anleggene og komponentene i henhold til kravene i standarden. Dette kan også gjøres delvis slik at man tar for seg for eksempel avdeling for avdeling på anlegget.

#### Rømmingsteknisk rapport, tilstandsanalyse og tilstandsgrad (TG)

Innen en gitt dato vil det være et krav at alle eksisterende anlegg i drift skal ha en rømmingsteknisk tilstand som medfører at de får en tilfredsstillende rømmingsteknisk rapport. Denne rapporten inneholder en tilstandsanalyse av hele eller deler av anlegget, inkludert en fastsatt tilstandsgrad (TG) som vil vise hvilken tilstand anlegget er i og når neste frist for ny dokumentasjon av den tekniske tilstanden skal gjennomføres.

NS 3424:2012 stiller krav til hvordan en tilstandsanalyse skal gjennomføres, og hvordan tilstand skal beskrives, vurderes og dokumenteres. Standarden er et verktøy for å få oversikt over tilstanden i forhold til et gitt referansenivå og eventuelle tiltak som kan redusere eller lukke avvik. Standarden har fire definerte tilstandsgrader fra 0 til 3, i tillegg til TGIU (tilstandsgrad ikke undersøkt). Gjenværende brukstid skal vurderes ut ifra akseptkriterier og risikovurdering, og skal vurderes for de deler eller objekter hvor det er satt TGIU.

For å gjennomføre en tilstandsanalyse, må det først utarbeides et referansenivå for det objektet, i dette tilfelle det landbaserte akvakulturanlegget med dens komponenter. Referansenivå er en beskrivelse av ønsket tilstand for et byggverk, en bygningsdel eller et objekt. Dette vurderes ofte basert på konsekvenser og er avhengig av hvilken virksomhet det er, og hva byggverket eller komponenten brukes til. Dersom tilstanden er dårligere enn referansenivået, skal dette angis som et avvik.

I tillegg til valg av referansenivå, stiller NS 3424 krav til at det utarbeides kriterier for tilstandsgrad TG 1 til TG 3. Dette innebærer en utdypende beskrivelse av disse. Kriteriene representerer rammeverket for fastsetting av tilstandsgrad. Dermed vil valget av referansenivå påvirke kriteriene for TG 1 til TG 3. Det gjengis i veileder for NS 3424 at for objekter som det ikke er utviklet spesielle arbeidsdokumenter for tidligere, som omfatter de objekter, komponenter som inngår i landbaserte akvakulturanlegg for fisk, anbefales det å utvikle spesielle skjemaer og andre hjelpeverktøy til bruk i analysen.

Fiskeridirektoratet vil sørge for at det blir utarbeidet en veileder hvor kriterier for fastsettelse av tilstandsgrad for enkeltkomponenter og deler for landbaserte akvakulturanlegg for fisk fremkommer. I en slik veileder vil det også referansenivå

fremkomme og valg av analysenivå for å unngå TGIU. Denne blir det viktigste redskapet ved kartlegging av teknisk tilstand og utstedelsen av ny rømmingsteknisk rapport.

Når det gjelder eksisterende anlegg så vil det bli satt en dato frem i tid for når disse må ha dokumentert rømningssikker tilfredsstillende teknisk tilstand for å kunne drive videre på lovlig vis. Deres inngangsport er knyttet til en rømmingsteknisk rapport som foruten plan for vedlikehold av den enkelte komponent inneholder en gyldig fastsatt tilstandsgrad (TG), basert på en tilstandsanalyse.

#### Plan- og bygningsloven gjelder

For oppføring av nye landbaserte anlegg gjelder plan- og bygningsloven med forskrifter. Det innebærer at byggesaksforskriften, med sine krav til søknader, saksbehandling, kvalifikasjon og kompetanse til ansvarlige foretak, vil komme til anvendelse. Det samme gjelder også for forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk (byggeteknisk forskrift, heretter kalt TEK-16), som i tillegg til å stille tekniske krav til selve byggverket, også stiller krav til sikkerhet mot naturpåkjenninger, uteareal og det ytre miljø. De ansvarlige foretakene har fått en ansvarsrett fra kommunen, og departementet ser ikke behov for å lage et parallelt regime.

#### Prosjekterende og utførende foretak gis ansvar

For nye anlegg vil et prosjekterende selskap ha hovedansvaret for at det kan fremlegges nødvendig dokumentasjon på at anleggets komponenter som har betydning for rømmingssikkerheten er prosjektert av et selskap med tilstrekkelig kompetanse, og at prosjektering, utførelse og kontroll er i samsvar med angitte krav, slik at brukstillatelse kan utstedes av Fiskeridirektoratet. Det utførende foretaket skal sikre at akvakulturanlegget og dets komponenter er plassert og montert i hht. til prosjekteringen og tekniske spesifikasjoner, men det er det prosjekterende foretaket som er ansvarlig for at det utførende foretaket tilfredsstiller kravene i regelverket.

I selve byggeprosessen er det altså et prosjekterende og et utførende foretak, og standarden og forskriftsutkastet stiller krav til disse foretakene, til hvilken dokumentasjon som skal fremlegges, til komponentene, til leverandører osv. Dokumentasjonen samles i en «as-built»-rapport, som sammen med vedlikeholdsplan er den eneste dokumentasjonen Fiskeridirektoratet etterspør og forholder seg til når søknad om brukstillatelse for nye anlegg skal behandles. Man overlater med andre ord de tunge faglige avgjørelsene til de prosjekterende og utførende foretakene som allerede har vært gjennom en kvalitetskontroll i den enkelte kommune for å få ansvarsrett til å prosjektere og bygge det landbaserte anlegget.

#### Krav til produktsertifikat

For kar, rør og slanger skal det følge med produktsertifikat utstedt av akkreditert organ. I tillegg stilles det krav om brukerhåndbok, produktdatablad og varslingsplikt dersom avvik ved produkter som kan medføre fare for rømming av fisk, oppdages.

På denne bakgrunn er det utarbeidet et forslag til en egen forskrift for landbaserte akvakulturanlegg der formålet er å forebygge rømming av fisk ved å sikre forsvarlig teknisk standard.

## 2.1 Kapittel 1. Formål, virkeområde og definisjoner

### **§ 1. Formål**

Hensikten med innføringen av denne forskriften er å sikre at alle nye landbasert akvakulturanlegg for fisk har en teknisk standard som medfører at risikoen for rømming av fisk er på et akseptabelt nivå, og at eksisterende anlegg gradvis oppgraderes til et tilsvarende nivå.

### **§ 2. Forskriftens virkeområde**

Forskriften omfatter både offentlig og privat landbasert akvakulturvirksomhet på norsk landterritorium, uavhengig av formålet med virksomheten. Den gjelder for alle som har tillatelse med hjemmel i akvakulturloven, men også for dem som evt. har startet opp uten tillatelse. Virkeområde er produksjon av fisk, og med produksjon menes ethvert tiltak for å påvirke vekt, størrelse, antall, egenskaper eller vekt.

I tillegg gjelder kapittel 2, 3, 4, 5 og 6 for vare- og tjenesteleverandører til næringen. De typiske vare- og tjenesteleverandørene i denne forskriften er personer eller foretak som prosjekterer, utfører og/eller kontrollerer nybygde eller eksisterende landbaserte anlegg. Øvrige vare- og tjenesteleverandører som produserer eller leverer utstyr og tjenester til næringen er også omfattet, herunder brønnbåter og biler som frakter fisk.

### **§ 3. Henvisninger fra forskriften til krav fastsatt i NS 9416:2013 og NS 3424:2012**

Forskriften er for en stor del basert på de føringene som er gitt i NS 9416:2013 og NS 3424:2012. Noen steder er krav fra standardene tatt inn, og andre steder er det henvist til spesifikke kapitler eller punkter i standardene.

### **§ 4. Definisjoner**

Her er de mest brukte uttrykkene i forskriften definert. Noen steder er det brukt eksempler, men disse er ikke uttømmende. Når det gjelder definisjonen av komponenter (bokstav e) , så vil også alle mulige typer eksisterende og fremtidig utstyr være en komponent, så som sorterings- og vaksinasjonsmaskiner og -utstyr.

## 2.2 Kapittel 2. Krav til prosjektering, utførelse, kontroll og dokumentasjon for landbaserte anlegg for fisk

### **§ 5. Krav til kvalifikasjoner, utdanning og kompetanse for det prosjekterende foretak**

Det prosjekterende foretaket er etter første ledd pliktig til å dokumentere at foretaket selv har samlede kvalifikasjoner tilpasset ansvarsområdet , det betyr blant annet at det skal benyttes personell med nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner som er kjent med og forstår betydningen av de kravene som stilles til prosjektering av et landbasert anlegg. De må ha tilsvarende kunnskaper om regelverket (akvakulturloven med forskrifter) og NS 9416. Krav til kvalifikasjoner trenger ikke nødvendigvis bety kompetansen til egne ansatte, det kan også leies inn arbeidskraft med den nødvendige kompetansen.

Det må også dokumenteres at selskapet samlet sett har kvalifisert personell tilpasset kravene i NS 9416 punkt 6 hvor det er et krav at det for konstruksjoner og konstruksjonsdeler som prosjekteres etter NS-EN 1990 til NS-EN 1999 skal kontroll av

prosjekteringen være i samsvar med pålitelighetsklasse 2 i NS-EN 1990 (sidemannskontroll). I praksis betyr det at ingen enkeltpersoner vil kunne tilfredsstille kravene i denne bestemmelsen.

Annet ledd: Dersom det foreløpig er et begrenset antall foretak som har konkret erfaring fra prosjektering av landbaserte akvakulturanlegg, så er det mange som har tilsvarende erfaringer, og slik kompetanse vil raskt bygges opp når det stilles krav til det i regelverket. Det skal også legges vekt på at det prosjekterende foretaket samlet sett har personell med både relevant utdanning og relevant praksis.

## **§ 6. Krav til prosjektering, utførelse og kontroll**

Denne bestemmelsen tar for seg kjerneområdet i byggingen av nye anlegg; prosjektering, utførelse og kontroll. Det prosjekterende og det utførende foretaket har forskjellige oppgaver og plikter ved byggingen av et anlegg, disse fremkommer i bestemmelsen. Fiskeridirektoratet forholder seg imidlertid kun til det prosjekterende foretaket – dette har ansvaret også for den delen som det utførende foretaket gjør.

I første ledd deles ansvaret mellom det prosjekterende og det utførende foretaket. De er likevel ansvarlige for hver sine oppgaver. Det må kunne stilles krav om at de ansvarlige fremlegger en risikoanalyse. For eksempel skal sannsynlighet for flom og oversvømming som kan føre til at fisk rømmer vurderes når anlegget prosjekteres, men også andre risikoer må tas med i en risikoanalyse.

Annet ledd: prosjekteringen av anlegget skal ikke bare omfatte den enkelte komponent som kan ha betydning for rømming av fisk – også sammensetningen av komponentene skal være slik at det ikke oppstår fare for rømming av fisk. Prosjekteringen skal derfor i tillegg til produksjonseenhetene i anlegget også inkludere deler som inngår i transport-, sorterings- og leveringssystemer. For å påvise at komponentene og evt. ekstrautstyr passer sammen og at anlegget tåler de lastene det utsettes for i den dimensjonerende brukstiden skal teknisk dokumentasjon som spesifiserer komponentene foreligge eller utarbeides, tilsvarende med plan for prosjektering og utførelse. Det er denne dokumentasjonen som skal vurderes når det skal gis brukstillatelse etter kapittel 7.

Det er det utførende foretaket som ifølge tredje ledd har ansvaret for at de ulike komponentene til det landbaserte anlegget blir montert og plassert i henhold til prosjekteringsplanen og de tekniske spesifikasjonene. Heri ligger også et ansvar for at komponentene ikke er blitt skadet under transport og oppbevaring – altså i fasen før montering.

Fjerde ledd gir det prosjekterende foretaket ansvar for at det er samsvar mellom prosjekteringen og det som faktisk er bygget, dvs. at de kontrollerer at det utførende foretaket har gjort jobben slik det prosjekterende foretaket hadde tenkt. Dersom det er meldt avvik etter denne bestemmelsen, (dersom det utførende foretaket har meldt avvik til det prosjekterende foretaket eller dersom det prosjekterende eller andre har oppdaget avviket) så har det prosjekterende foretaket ansvaret for at endringen tas inn i prosjekteringsplanen.

Det utførende foretaket gis i femte ledd en varslingsplikt overfor det prosjekterende foretaket og til oppdretter dersom de finner ut at prosjekteringsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig. Årsaken til at en slik situasjon oppstår kan være flere; det kan være endringer i de forutsetninger som lå til grunn da prosjekteringen ble gjennomført, eller den prosjekterende kan ha fått uriktige grunnlagsopplysninger ved starten av

prosjekteringen. Avhengig av hvor store endringer som må foretas vil det kunne være av stor økonomisk betydning for prosjektet, og det er årsaken til at både det prosjekterende foretaket og oppdretter skal ha beskjed. Tilsvarende gjelder dersom selve utførelsen av prosjektet av en eller annen grunn avviker fra det prosjekterte, men da plikter det utførende foretaket kun å melde fra til det prosjekterende foretaket, fordi det er det prosjekterende foretaket som har ansvar for lukking av avviket.

I sjette ledd angis det at siste ledd i byggeprosessen, nemlig kontroll av prosjektering og utførelse, skal gjøres etter kravene i NS 9416. Ikke alle standarder har krav til kontrolldelen, og derfor er dette tatt inn spesifikt her.

I syvende ledd gis Fiskeridirektoratet en sikkerhetsventil dersom det ved behandlingen av søknad om brukstillatelse oppstår tvil om dokumentasjonen som følger med søknaden. Dersom dokumentasjon er manglende kan det for eksempel være at den ikke er komplett, at det mangler dokumentasjon innenfor et felt, for eksempel samlet kvalifikasjoner el.lign. Dersom dokumentasjonen er mangelfull kan det for eksempel være at samsvarsvurderinger eller risikoanalyser ikke er gode nok. Dersom dokumentasjon mangler fullstendig så vil ikke en søknad om brukstillatelse blir behandlet, jf. § 26.

Den uavhengige kontrollen skal i tilfelle være i samsvar med pålitelighetsklasse 3 i NS-EN 1990.

### **§ 7. Krav til dokumentasjon**

Første ledd stiller som krav at det prosjekterende foretaket kan dokumentere at de vilkårene som stilles i §§ 5 og 6 er oppfylt. I tillegg skal foretakets systemer fremlegges, dvs. foretakets internkontrollsystem, inkludert underlagsdokumentasjon som risikovurderinger osv.

Annet og tredje ledd: Når anlegget er ferdig og klart for produksjon av fisk vil oppdretter være klar til å søke om brukstillatelse for akvakulturanlegget. Da trenger han dokumentasjon på hele byggeprosessen, og her er det prosjekterende og det utførende foretaket gjensidig ansvarlige for å levere nødvendig dokumentasjon, som er spesifisert i dette leddet. Dette er det som minimum skal dokumenteres.

Fjerde ledd presiseres hvordan dokumentasjon etter de foregående ledd skal dokumenteres overfor oppdretter. I tillegg skal kontrolldelen dokumenteres og at det ikke foreligger avvik som tilsier at brukstillatelse ikke kan utstedes. Dette blir en slags garanti fra det prosjekterende og det utførende foretaket til oppdretter, om at alt som skal til for å få brukstillatelse er på plass. Det vil også være denne dokumentasjonen som blir grunnlaget for Fiskeridirektoratets søknadsbehandling. Denne dokumentasjonen er det som tilsvarer «as-built»-dokumentasjon i plan- og bygningssammenheng.

## **2.3 Kapittel 3. Generelle krav til komponenter**

Dette kapittelet stiller krav til produsenter, deres representanter og leverandørene av komponenter til landbaserte anlegg, noe som forutsetter at de skaffer seg relevant informasjon om hver enkelt del fra produsenten. For komponentene kar, rør og slanger kreves det i tillegg at det leveres med produktsertifikat, og dette skal være utstedt av et akkrediterte organ.

## **§ 8. Plikter**

Formålet med denne paragraf er å gjøre de involverte partene oppmerksom på sitt ansvar. Dette er i tråd med hva som kreves i andre næringer. Man kan blant annet se dette i skipsutstyrforskriften og byggevareforordningen.

Dersom leverandører markedsfører et produkt under sitt eget merke skal de ha det samme ansvaret som produsenter.

I bransjen forekommer det mange varianter av hvordan forskjellige aktører er involvert. I noen tilfeller designer leverandøren utstyret, men får en fabrikk til å produsere dette, og i andre tilfeller kan produsenten designe det selv. Dette er litt av bakgrunnen for at man involverer de ulike aktørene inn i forskriften.

## **§ 9. Krav til komponenter**

Bestemmelsen gjelder for både nye og eksisterende anlegg som skifter ut komponenter, og lister opp hvilke komponenter som skal være prosjektert, utformet og montert i samsvar med NS 9416:2013 punkt 7. Listen over komponenter er ikke fullstendig, den nevner kun de komponentene som er spesifikt nevnt i NS 9416:2013. Definisjonen på komponenter sier at alle deler som kan være av betydning for rømming av fisk er inkludert, og denne bestemmelsen gjelder følgelig også disse. Standarden angir spesifikt minimumskrav til de ulike komponentene, for eksempel hvordan en sil skal utformes og dimensjoneres og at det ved valg av lysåpningen i silen skal tas hensyn til den minste fisken, og at metoden for å finne den minste fisken skal være beskrevet. I tillegg angis det alle tekniske krav til overvåknings- og alarmsystemer, leveringssystemer og fortøyningssystemer.

Ved revisjon av et landbasert anlegg vil det bli lagt stor vekt på selskapets internkontroll, herunder at risikovurderingen er gjort i samsvar med føringene i standarden.

Det er et krav om at komponenter som blir anskaffet etter forskriftens ikrafttredelse skal være i samsvar med standarden, ifølge annet ledd. Det vil være innehaver av akvakulturanlegg sitt ansvar å påse at han kjøper utstyr som oppfyller kravet, og produsent og leverandør vil måtte tilpasse seg denne etterspørselen.

I tredje ledd stilles det krav til at eksisterende anlegg kun har anledning til å ta i bruk komponenter som tilfredsstiller kravene i NS 9416:2013. På den måten vil eksisterende anlegg gradvis bli oppgradert ettersom deler skiftes ut. Når det gjelder komponentene kar, rør og slanger - som blir ansett som svært vesentlige i et landbasert akvakulturanlegg - så gjelder det i tillegg et krav om produktsertifisering.

## **§ 10. Krav til sporbarhet**

I denne bestemmelsen kreves det at eventuell leverandør og produsent eller dennes representant av kar, slanger, komponenter og annet utstyr har et system for å sikre sporbarhet og avvikshåndtering – slik at plikten til å iverksette tiltak ved avvik osv. etter § 13 kan ivaretas. IK-akvakultur -forskriften gjelder for vare- og tjenesteleverandører jf. akvakulturloven § 2 tredje ledd og § 12, og denne forskrifts § 2, inkludert i denne er å ha et system for sporbarhet for de nevnte komponenter.

Her er eventuell leverandør og produsent eller dennes representant pliktsubjektet. Her skilles det mellom produsent og dennes representant. Grunnen til dette er at vurderes som tilstrekkelig at en av disse sørger for sporbarhet. At leverandøren har et slikt system

er derimot helt essensielt for å muliggjøre oppsporing av produsentene ved eventuell feilproduksjon.

### **§ 11. Krav til brukerhåndbok**

Som hovedregel skal relevante forutsetninger og begrensninger i bruken av komponentene i anlegget klart fremgå av brukerhåndboken til hver enkelt komponent. Brukerhåndboken skal beskrive oppbyggingen av utstyret. I denne bestemmelsen er det leverandøren av kar, dødfisksystem, alarmsystem og hovedavløpssperre sin plikt å sørge for at det følger med brukerhåndbok i tråd med kravene i NS 9416:2013. Det forutsetter en tett kontakt med komponentens produsent, og dersom det ikke følger med brukerhåndbok fra produsenten må leverandøren sørge for at slik blir laget.

Pliktsubjekt er definert på samme måte som i § 10. Dette begrunnes med at både produserende aktør og leverandør kan ha synspunkt på hva som bør være inkludert i av brukerhåndbøker.

### **§ 12. Krav til produktdatablad**

Andre komponenter enn de som er nevnt i § 13 skal leveres med produktdatablad som tilfredsstiller kravene i NS 9416:2013. Standarden beskriver i punkt 12 at det skal foreligge produktdatablad for følgende komponenter;

- Sil i kar, avløp mv som har betydning for rømmingssikring
- Filter som har betydning for rømmingssikring
- Slinger
- Rør
- Koblinger
- slangeklemmer

Minimumskravene til hva produktdatabladet skal inneholde fremkommer i NS 9416:2013 punkt 12. Også her vil det være leverandørens oppgave å sørge for at det blir laget produktdatablad til komponenter hvor det ikke følger med fra produsenten.

Her er pliktsubjekt definert på samme måte og av samme grunn som i § 11.

### **§ 13. Plikt til å iverksette tiltak ved avvik, varslingsplikt mv.**

Denne bestemmelsen er en todelt aktsomhetsbestemmelse for produsenten eller dennes representant, og leverandøren ved at de pålegges en plikt til uten ugrunnet opphold å iverksette egnede tiltak for å lukke avvikene dersom de har eller burde ha kjennskap til avvik ved egne produkter som kan føre til rømming av fisk. Med «egne» produkter menes produkter som en av disse har produsert eller levert. I hht. bestemmelsene tidligere i dette kapitlet er de samme pliktsubjektene gjort ansvarlig for de produktene som selges/leveres til landbaserte akvakulturanlegg, se merknadene til §§ 10 - 12.

Egnede tiltak for å lukke avvikene kan være å endre brukerhåndbøker eller produktdatablad eller varsle produsenten om avviket slik at fremtidige produkter blir endret.

I tillegg er leverandøren pliktig til straks å melde fra til Fiskeridirektoratet og til mottaker av komponenten.

Fiskeridirektoratet vil bruke disse avvikene til å danne seg et bilde over hvilket utstyr som kan være aktuelt å følge opp for å redusere faren for rømming. Avvikene skal ikke brukes til å finne feil eller mangler hos enkeltaktører eller bedrifter, men peke ut hvilke produkter som det kan være aktuelle å stille krav til, eller som det er naturlig å melde fra om til andre brukere av samme produkt med mulige tilsvarende avvik.

For mottakerne av komponenten - som ofte vil være oppdrettere - er det viktig å få kjennskap til forhold som kan føre til rømming av fisk slik at tiltak kan iverksettes.

Pliktsubjektene i denne paragrafen er produsent, dennes representant og eventuell leverandør; den av de som har eller burde hatt kjennskap til avvik ved egne produkter som kan føre til rømming av fisk.

## 2.4 Kapittel 4. Krav om akkreditering

### § 14. Krav til akkrediterte sertifiseringsorgan

I og med at det kreves produktsertifisering av kar, rør og slanger må man stille krav til de som utfører sertifiseringen. Dette løses ved å kreve akkreditering av sertifiseringsorgan. Formålet med denne paragrafen er å angi hvilken standard sertifiseringsorganer skal akkrediteres etter. Gjeldende standard for dette er ISO/IEC 17065:2012 *Krav til sertifiseringsorganer for produkter, prosesser og tjenester* – eller den til enhver tid gjeldende internasjonale standard med samme formål. ISO/IEC 17065:2012 har erstattet den tilbaketrukkede standarden med samme formål som er referert til i NYTEK-forskriften: NS-EN 45011:1998.

### § 15. Krav til akkreditering

Denne paragrafen angir hvem som skal utføre akkrediteringen.

## 2.5 Kapittel 5. Krav til komponenter som skal produktsertifiseres

### § 16. Krav om produktsertifisering

Dette kravet er ment å heve kvaliteten på det produktet som leveres, og er det eneste området der akkrediterte selskaper har en oppgave når det gjelder landbaserte anlegg. Kravet er i samsvar med krav i annen industri, og vi finner tilsvarende i NYTEK-forskriften §§ 13 ff som har et krav om produktsertifiseringsbevis for not, flytekrage og flåte, i tillegg til nye konstruksjonsdeler som inngår i fortøyning og kan ha betydning for rømmingssikkerheten til anlegget. Det eksisterer altså ordninger med produktsertifisering for denne type utstyr. For rør og slanger finnes det også tilsvarende ordninger

Et produktsertifikat kan defineres som et sertifikat som angir at en vare eller et produkt er i samsvar med nasjonal eller internasjonal produktstandard eller annen teknisk spesifisering, og at produksjonen er underlagt løpende kvalitetskontroll.

### § 17. Krav til produktsertifisering

Formålet med denne paragrafen er å angi et rammeverk for samsvarsvurderingen som er innbefattet i produktsertifisering. Ved å inkludere dette i forskriften vil man sikre at produkter blir sertifisert innenfor det samme rammene, noe som ikke alltid har vært tilfelle under NYTEK-regimet.

Første ledd gir sertifiseringsorgan rett til tilgang til et produktseksemplar slik at det kan utføre eller få utført de tester som er nødvendig i forbindelse med sertifiseringen av produktet.

Andre ledd angir hvilken teknisk dokumentasjon som skal fremlegges av produsent for at det skal være mulig for akkreditert sertifiseringsorgan å kunne vurdere samsvar med NS 9416:2013 og andre standarder som måtte gjelde for produktet.

Tredje ledd angir hvordan akkreditert sertifiseringsorgan skal kontrollere at produktet er produsert i samsvar med teknisk dokumentasjon og NS 9416:2013.

### **§ 18. Krav til produktsertifikat**

Bestemmelsen angir en liste over hvilke opplysninger som skal fremkomme av produktsertifikatet.

### **§ 19. Oppfølging av produksjon**

Denne paragrafen har som formål fastsette krav til hvordan produsenter skal oppfølges av akkrediterte sertifiseringsorgan. Dette er svært viktig i forbindelse med kvalitetskontroll av produksjonen ettersom ISO/IEC GUIDE 67:2004 har blitt trukket tilbake og erstattet av ISO/IEC 17067:2013. ISO/IEC GUIDE 67:2004 stilte krav til hvordan en slik oppfølging skulle foregå, men dette gjør ikke ISO/IEC 17067:2013. Konsekvensene av å ikke inkludere en bestemmelse av denne karakter i forskriften er at hvert enkelt sertifiseringsorgan vil bli eier av hver sin sertifiseringsordning, noe som kan føre til en del uønskede hendelse. Spesielt viktige krav i forbindelse med oppfølging av produsenter er hva som skal følges opp og oppfølgingsfrekvens for å sikre at ikke en slik ordning blir konkurransevridende.

Vi har satt krav om at akkreditert sertifiseringsorgan minst hvert femte år skal utføre revisjoner av produsenten. Det er ønskelig med innspill til denne frekvensen.

## **2.6 Kapittel 6. Dokumentasjon av rømmingsteknisk tilstand**

### **§ 20. Rømmingsteknisk rapport**

Den primære funksjonen til den rømmingstekniske rapporten er å samle de viktigste dokumentene med opplysninger om anlegget; tilstandsanalysen, en geoteknisk vurdering av grunnen og en plantegning over avløp- og leveringssystemer.

En rømmingsteknisk rapport skal utarbeides for alle landbaserte anlegg for fisk etter at det er gitt brukstillatelse. Frekvensen for hvor ofte en slik rapport skal utarbeides for hvert enkelt anlegg, er risikobasert ut i fra teknisk tilstand på anlegget og er beskrevet i vedlegg A. Rapporten sørger i så måte for en selvstående ordning hvor alle landbaserte akvakulturanlegg for fisk blir vurdert ut ifra teknisk tilstand og vil på den måten sikre at alle anlegg til enhver tid tilfredsstiller minimumskravene til å forebygge rømming. I tillegg er den rømmingstekniske rapporten det dokumentet som sørger for innfasing av eksisterende landbaserte anlegg, prosjektert og bygget før ikrafttredelse av denne forskrift.

Første ledd stiller krav til en tilstandsanalyse som oppfyller kravene i NS 3424:2012, som beskrevet i denne forskrifts § 21, og som mer utfyllende beskrives i veileder til NS 3424 som beskrevet i neste bestemmelse. Hvem som kan gjennomføre en slik tilstandsanalyse fremgår av § 23. Inkludert i tilstandsanalysen er vedlikeholdsplan for

den enkelte komponent som nevnt i standarden kapittel 10. Vedlikeholdsplanen behøver ikke å bli utredet av de som utsteder den rømmingstekniske rapporten, men kan være vedlagt av innehaver av akvakulturtillatelsen til anlegget som blir vurdert.

Andre ledd stiller krav til minimum dokumentasjon som må foreligge i tillegg for at en rømmingsteknisk rapport kan utstedes. Her sier bokstav a, at det må være utført en geoteknisk vurdering av grunnen i samsvar med kravene i NS9416:2013. I denne standarden stilles det krav til i kapittel 5 *Krav til prosjektering* at Eurokode 7 *Geoteknisk prosjektering – Del 1: Allmenne regler* (NS-EN 1997-1) skal legges til grunn. For bygg som utløser krav til byggeforskriften og følger TEK16, stilles det krav om å følge Eurokode 1 – 9, dermed blir bokstav a ivarettatt for nye anlegg. For eksisterende anlegg, som ikke har gjennomført en slik geoteknisk vurdering av grunnen, og hvor det ikke lar seg gjøre å vurdere grunnen under anlegget som alt er plassert der, ser vi for oss at det minimum må vedlegges et dokument som beskriver grunnforholdene i området hvor anlegget er plassert. Bokstav b, krever at avløpssystem og leveringssystem skal dokumenteres ved en plantegning. Dette stiller krav til at det skal dokumenteres at alle avløp og rør, om også nedgravd, er gjort rede for at det kan gis brukstillatelse.

Da den rømmingstekniske rapporten skal fungere som innfasingsordning for eksisterende landbaserte anlegg, er kravene som stilles i denne paragrafen det som aksepteres som minimum dokumentasjon for å redusere risikoen at rømming inntreffer. Bakgrunnen for kravene som er stilt i forslaget baserer seg blant annet på tilbakemeldinger fra en spørreundersøkelse som gikk ut til innehavere av settefisk tillatelser. 128 svarte av 168 utsendte henvendelser, og oppsummeringen viste at det kun var utført en geotekniskvurdering ved 24 % av settefiskanleggene. Henholdsvis 67 og 9 % hadde ikke, eller visste ikke om det var gjennomført en slik vurdering ved anlegget. Av de anleggene som hadde utført en geoteknisk vurdering, lå 48 % av anleggene på fylling på morene, og 28 % på fylling på leire. Av de som ikke hadde utført en slik vurdering av grunnen, kunne 43 % oppgi at de lå på fylling på fjellgrunn, og 28 % mente de lå på fylling på morene. At en så stor andel av eksisterende anlegg ikke vet eller har gjennomført en vurdering av grunnen anlegget er plassert på, utgjør en risiko ved eventuelle forkastninger av grunnen, med potensielt store konsekvenser. Tilsvarende er en stor andel av eksisterende settefiskanlegg bygget over, eller overtatt drift av industribygg som tidligere har hatt et annen formål eller funksjon enn settefisk produksjon. Erfaring viser at det ofte løper flere uavklarte avløp og rør ved slike anlegg. På bakgrunn av dette stilles det krav til at en skal gjøre rede for og dokumentere alle avløp og rør ved landbaserte anlegg, for å hindre at fisk kan gå utenom hovedavløpssperre.

## **§ 21. Tilstandsanalyse**

Forslaget angir i første ledd spesifikke krav om hva som skal inngå i en tilstandsanalyse som ligger til grunn for den rømmingstekniske rapporten. Kravene baserer seg på NS 3424 som angir krav til hvordan en tilstandsanalyse skal gjennomføres, hvordan tilstand skal beskrives, vurderes og dokumenteres. Metoden for tilstandsanalyse fremgår i NS 3424. I tillegg stilles det krav om at plan for nødvendige vedlikehold av enkeltkomponent skal fremlegges i tilstandsanalysen.

Ulike tilstandsgrader vil utløse ulike nivå av analyser. Eksempelvis vil det ved TG 2 og TG 3 være behov for mer omfattende analyser av enkeltkomponenter enn ved TG 0 og 1. Det vil fremgå av veileder om hvordan fastsettelse av tilstandsgrad av enkelt komponenter og avdeling skal settes. Videre skal referansenivå og valg av analyse nivå fremgå av denne.

Andre ledd sikrer at Fiskeridirektoratet har mulighet til å vurdere om rapporten med dens innhold tilfredsstiller kravene angitt i første ledd.

Tredje ledd viser til at kriteriene som følger av første ledd bokstav a og b, skal følge *Veileder for kriterier for fastsettelse av tilstandsgrad for landbaserte akvakulturanlegg*.

## **§ 22. Krav om gyldig tilstandsgrad**

I denne bestemmelsen kommer det klart frem at det er den laveste tilstandsgraden til en avdeling som bestemmer resten av det landbaserte anleggets tilstandsgrad.

Formålet med dette er å sikre en minimum sikkerhet med tanke på å redusere risiko for svikt i hele eller deler av anleggets komponenter som kan medfører rømming av fisk. I første ledd fremgår det at tilstandsgraden vil bli satt ut i fra en tilstandsanalyse, og skal dokumenteres i en rømmingsteknisk rapport.

I andre ledd fremkommer det at dersom en avdeling har en komponent som blir satt i tilstandsgrad 3, kan ikke oppnå høyere tilstandsgrad enn 2, selv om de resterende komponentene har bedre tilstandsgrad.

I tredje ledd er det satt et forbud mot bruk av avdelinger som av en eller annen grunn ikke har fastsatt en tilstandsgrad. Disse blir likestilt med tilstandsgrad 3 og kan ikke brukes til akvakultur produksjon av fisk på land.

Videre fremgår det av siste ledd at tilstandsgrad skal fastsettes i tråd med frekvenser som fremgår i Vedlegg A. Denne frekvensen er risikobasert ut i fra teknisk tilstand på avdelingen.

I motsetning til NS 3424 som sier at TG 2 og TG 3 «ikke er i orden», har vi kun valgt å definere TG 3 som ikke akseptabel. Dette er på grunn av at det kan tenkes at enkelte komponenter kan drives med selv om de er satt i TG 2, men at det da skal fremgå av vedlikeholdsprogrammet for den enkelte komponenten hvordan dette skal hindre komponenten i å nå tilstandsgrad 3 og funksjonssvikt.

Som det fremgår av § 26, kan brukstillatelse bli utstedt på hele eller deler av et landbasert akvakulturanlegg. Dette gjelder for både nye og eksisterende anlegg. I dette ligger det at dersom det for nye anlegg er ferdig prosjektert og bygget en avdeling, kan denne tas i bruk om den tilfredsstiller kravene til dokumentasjon. Det kan eksempelvis tenkes at rogn- og klekkeriavdelingen kan være ferdig og bli tatt i bruk før tilvekst avdelingene er ferdig bygget, for å tilrettelegge for en mer fleksibel ordning. Tilsvarende kan det for eksisterende anlegg, tenkes at deler av anleggets avdelinger har ulik tilstand og alder, da de fleste eksisterende anlegg har flere utbedringer og utbygginger. Dermed kan en avdeling få en tilstandsgrad basert på en tilstandsanalyse, hvor en annen avdeling kan få en annen tilstandsgrad. Slik ordningen er foreslått, vil den avdelingen med lavest tilstandsgrad være førende for frekvens for ny tilstandsanalyse og fastsetting av tilstandsgrad.

NS 3424 og veilederen til denne standarden beskriver fire tilstandsgrader, fra TG 0 til TG 3 og i tillegg kommer TGIU (tilstandsgrad ikke undersøkt). Tilstandsgrad skal angis entydig med ett heltall, med tanke på om en tilstand er i orden (TG 0 og TG 1), eller ikke i orden (TG 2 og TG 3). Eksempler på beskrivelse av tilstandsgrad på komponenter eller deler av et bygg i henhold til NS 3424 er;

TG 0; Tilstanden tilsvarer valgt referansenivå eller bedre. Ingen symptomer på avvik.

TG 1; Byggverket, eller bygningsdelen har normal slitasje og er vedlikeholdt; eller avvik eller mangel på dokumentasjon er ikke vesentlig i forhold til referansenivået.

TG 2; Byggverket eller delen er sterkt nedslitt eller har en vesentlig skade eller vesentlig redusert funksjon i forhold til referansenivået. Punktvis sterk slitasje og behov for lokale tiltak eller; Mangel på vesentlig dokumentasjon. Det er kort gjenværende brukstid eller det er mangelfullt eller feil utført eller det er mangelfullt eller feil vedlikehold.

TG 3; Byggverket eller delen har totalt eller nært forestående funksjonssvikt, eller behov for strakstiltak. Fare for liv og helse.

Gjenværende brukstid skal vurderes ut ifra akseptkriterier og risikovurdering, og skal vurderes for de deler eller objekter hvor det er satt TGIU. Gjenværende brukstid er ikke det samme som levetid, da levetid for et objekt eller et system angir tiden for når en del bør skiftes på grunn av funksjonssvikt. Det vil si den lengste tiden den kan benyttes. Brukstid er ofte kortere enn normal levetid, og avhenger av flere forhold som tilstand, egenskaper, design, utførelse, gjennomført vedlikehold, alder, miljø, påkjenninger eller bruksbelastning, forventet fremtidig slitasje, og konsekvens ved brudd i forhold til forventet akseptnivå.

### **§ 23. Krav til kompetanse og uavhengighet for utforming av rømmingsteknisk rapport og tilstandsanalyse**

Første ledd retter seg mot den eller de som skal utarbeide den rømmingstekniske rapporten og tilstandsanalysen. I NS 3424 og i veilederen til denne standarden er det gitt vise kriterier til kravet om kompetanse for den eller de som deltar i tilstandsanalysen. Samlet skal de ha:

- *Kunnskap om og erfaring med gjennomføring av tilstandsanalyser og metoder;*
- *Kunnskap om typen byggverk som skal analyseres, og aktuelle farer og problemområder;*
- *Kunnskap om samspillet mellom byggverk og andre forhold, internt og eksternt;*
- *Nødvendig kjennskap til alle relevante fagområder.*

Det går videre frem at de ansvarlige for tilstandsanalysen skal ha kjennskap til bestemmelsene etter NS 3424, samt ha kompetanse i forhold til gjeldende lover, forskrifter, standarder eller normer for det objektet som skal vurderes. De som utfører skal være kvalifiserte personer som innehar den nødvendige kompetansen innenfor det fagområdet eller de fagområdene som skal vurderes. Slik kompetanse til dem eller den som utfører en slik tilstandsanalyse skal dokumenteres.

Bestemmelsen sikrer dermed faglighet og kvalitet på de vurderinger som blir gjort med tanke på de vurderinger som skal foretas iht. NS 9416, for landbaserte akvakulturanlegg på land for fisk.

Ordningen med rømmingsteknisk rapport og tilstandsanalyse av landbaserte akvakulturanlegg for fisk, åpner opp for et nytt nisjemarked som ikke eksisterer i dag. Her kan de selskaper eller konsulenter som besitter den kompetansen som følger av denne paragrafen, etablere seg med å gjennomføre slike analyser. Hvem og hvor mange dette er har ikke Fiskeridirektoratet oversikt over per i dag, men det kan tenkes at

selskaper eller konsulenter som utfører tilsvarende tilstandsanalyser etter NS-3424 på byggverk eller objekter, eksempelvis vannrenseanlegg, vannkraftverk osv., med lignende VVS krav, også kan utføre tilstandsanalyser under den foreslåtte ordningen i denne forskriften.

Andre ledd stiller krav til at den eller de som utarbeider den rømmingstekniske rapporten og tilstandsanalysen må tilfredsstille kravene til uavhengighetstype A etter NS-EN-ISO 17020 – *Generelle krav til drift av ulike typer organer som utfører inspeksjoner*.

Bestemmelsen ligger seg opp til tilsvarende krav til uavhengighet som stilles etter NYTEK forskriften for akvakulturanlegg i sjø, når det gjelder krav til uavhengighet for inspeksjonsorganet. Dette sikrer at det blir en tredjeparts uavhengig vurdering av den tekniske tilstanden til anleggene.

#### **§ 24. Krav til ny tilstandsanalyse og rømmingsteknisk rapport**

Den foreslåtte ordningen legger opp til at alle landbaserte akvakulturanlegg for fisk skal, med frekvenser som fremgår i Vedlegg A, gjennomføre en tilstandsanalyse og fremlegge en rømmingsteknisk rapport i driftsfasen. Dette gjelder også for eksisterende landbaserte anlegg, etter at de kan fremlegge dokumentasjon som tilfredsstiller § 16 i denne forskrift. Frekvensen for ny tilstandsanalyse vil basere seg på den til enhver tid gyldige/gjeldende tilstandsanalysen med tilhørende tilstandsgrad for enkelt komponenter og samlet vurdering av komponentene for hele eller deler av anlegget. Som nevnt tidligere er ordningen tenkt slik at en selvstendig avdeling på et anlegg kan ha en gyldig tilstandsgrad, hvor en annen har en annen tilstandsgrad. Krav om ny tilstandsanalyse etter frekvens i Vedlegg A baserer seg på den til enhver tid laveste tilstandsgrad på en anlegg. Er anlegget «ikke i orden» (TG 2 og TG 3), vil dette medføre en hyppigere frekvens for en tilstandsanalyse da det er større risiko for funksjonssvikt på enkelt komponenter som kan medføre en hendelse hvor rømming av fisk er konsekvensen. Forslaget sørger for at drift og vedlikehold av landbaserte anlegg skjer i henhold til krav i NS 9416, og legger videre opp til en selvstående ordning for en vurdering/analyse av at dette opprettholdes og dokumenteres. Forslaget kan tenkes å medføre en hyppigere utskiftning på hele eller deler av eksisterende akvakulturanlegg på land for fisk, enn det som har vært tilfelle frem til i dag.

Første ledd legger ansvaret for dette hos innehaver av akvakulturtillatelsen, som skal sørge for at det fastsettes en ny tilstandsgrad og utstedes en ny rømmingsteknisk rapport i tråd med kravene i §20 i denne forskrift. Dette er i tråd med tilsvarende krav for både NYTEK- og miljørapportering der innehaver av tillatelsen er ansvarlig for at det foreligger et anleggssertifikat før fisk settes i sjø, samt at miljøundersøkelser blir utført iht. frekvens av NS 9410 og sendt inn til Fiskeridirektoratet.

Andre ledd bestemmer at den rømmingstekniske rapporten rapporteres elektronisk til Fiskeridirektoratet på den måten som direktoratet bestemmer, innen fristen for gjeldende tilstandsanalyse utgår. Den bestemmer videre at den rømmingstekniske rapporten skal være innrapportert til Fiskeridirektoratet før tidsperioden som følger av tilstandsgraden i den foregående rapporten. Dette spesifiserer at det ikke holder å ha gjennomført en tilstandsanalyse før fristen går ut, men også at ferdig rapport skal være sendt inn. Formålet med forslaget er å gjøre forskriften fleksibel, og hindrer at forskriftsteksten må revideres ved eventuelle endringer i databaser eller i innrapporterings skjemaer fra Fiskeridirektoratet.

## 2.7 Kapittel 7. Brukstillatelse

### § 25. Krav om brukstillatelse

Brukstillatelsen er det dokumentet som viser at det landbaserte anlegget for akvakultur med fisk er innfaset i denne nye ordningen, og tilfredsstiller de tekniske krav gjengitt i NS 9416:2013 og i denne forskrift. Departementet foreslår at det etter 01.07.2019 (dvs 18 mnd. etter planlagt ikrafttredelse) ikke skal utstedes flere brukstillatelser for eksisterende anlegg, da skal i prinsippet alle anlegg i drift ha fått sin tillatelse og den videre oppfølging av driften vil fremkomme i den dokumentasjonen som følger anlegget. Det bes om særskilt tilbakemelding på denne fristen.

Med første ledd innføres en lovbestemt krav om at alle virksomheter må ha brukstillatelse fra Fiskeridirektoratet for å kunne drive akvakulturvirksomhet i landbasert anlegg. Det skilles mellom nye anlegg og eksisterende anlegg når det gjelder tidspunkt. Eksisterende anlegg vil etter annet ledd drive ulovlig etter samme tidspunkt, og nye anlegg kan ikke tas i bruk før brukstillatelsen er utstedt, jf. tredje ledd.

Selve brukstillatelsen er primært en bekreftelse på at Fiskeridirektoratet har mottatt nødvendig dokumentasjon fra innehaver av akvakulturtillatelsen.

### § 26. Vilkår for å få brukstillatelse

Første ledd gjelder for nye anlegg som er ferdig prosjektert etter en bestemt dato(som vil være forskriftens ikrafttredelsesdato). I tillegg til søknadsskjema må det foreligge dokumentasjon som viser at de av anleggets komponenter som har betydning for rømmingssikkerheten er prosjektert av et prosjekterende foretak som oppfyller kravene. Det skal videre dokumenteres at prosjektering, utførelse og kontroll er i samsvar med kravene i § 6.

Annet ledd gjelder for eksisterende anlegg som også må søke om brukstillatelse for å kunne drive lovlig etter et gitt tidspunkt. Vedlagt søknaden må det følge en rømmingsteknisk rapport i tråd med kravene som er stilt i kapittel 6.

Det fremkommer i bestemmelsen at brukstillatelse kan gis for *hele eller deler* av det landbaserte anlegget. For nye anlegg betyr det at det kan gis brukstillatelse for deler av et nybygd anlegg etter hvert som de ulike avdelingene blir ferdige, dersom det skulle være ønskelig. For eksisterende anlegg følger det at ved innkjøp av nye komponenter som skal monteres og brukes etter forskriftens ikrafttredelse, så vil kravene som gjelder for nye anlegg også gjelde for disse. Det kan bety at eksisterende anlegg oppgraderes gradvis, og da kan det søkes om brukstillatelse for deler av anlegget.

Det vil fremgå av søknadsskjemaet hvilken dokumentasjon som skal legges ved, slik at det blir enkelt for søker å kontrollere at søknaden er komplett.

Dersom skjemaet ikke er fullstendig utfyllt og/eller nødvendig dokumentasjon ikke er vedlagt, så blir søknaden ikke behandlet. Dersom dette gjelder et eksisterende anlegg, så må det settes en frist for innsendelse dersom det er drift i anlegget.

## 2.8 Kapittel 8. Krav til drift, vedlikehold, ettersyn av og endringer på landbaserte akvakulturanlegg for fisk

### § 28. Montering og tilpasning

Det er innehaveren av akvakulturtillatelsen som har ansvaret for at monteringen er riktig og at utstyret passer sammen. Dersom grensesnitt mot annet utstyr ikke er omtalt i produktinformasjonen eller brukerveiledere, er det innehaveren av akvakulturtillatelsen sitt ansvar å avklare dette med produsentene før utstyret blir tatt i bruk. Det vises i denne sammenheng til § 30 for hva som kreves ved en endring/utskifting av utstyr.

### § 29. Bruk, vedlikehold og varslingsplikt

Første ledd viser til at anlegget til enhver tid skal være i forsvarlig teknisk stand. Det er derfor viktig at det etableres en god internkontroll på anlegget som ved hjelp av for eksempel ettersyns- og vedlikeholdsrutiner kan fange opp og avdekke utstyr som har blitt skadet/slitt eller lignende, og derfor ikke er i forsvarlig stand. Dette må blant annet vurderes ut ifra en risikoanalyse av utstyr og komponenter som blir benyttet på anlegget. Dette må dokumenteres i selskapets internkontrollsystem.

Andre ledd viser til at det er en plikt for innehaver av akvakulturtillatelse at drift, vedlikehold, ettersyn og endringer på anlegget skal skje i samsvar med brukerhåndbøker eller produktdatablad.

I kapittel 10 i NS 9416:2013 er det vist til at det skal foreligge driftsprosedyrer som er relevante for rømming av fisk. Driftsprosedyrer skal ivareta kravene i 10.2-10.4. i standarden og være i samsvar med gjeldende brukerhåndbok eller produktdatablad.

Ved spørsmål, feil eller andre opplysninger som ikke er omhandlet i brukerhåndboken må innehaver av akvakulturtillatelsen ta kontakt med leverandøren. Dette er viktig for å få til en toveis kommunikasjon som gjør at brukerhåndbøkene og produktene til enhver tid er så oppdaterte som mulig.

Fjerde ledd: En avdeling kan ikke brukes til akvakultur dersom den har fått tilstandsgrad 3, jf. § 22, tredje ledd. I denne bestemmelsen fremkommer det at dersom en komponent blir satt i tilstandsgrad 3, kan den fortsatt brukes, men det skal av innehaver straks iverksattes egnede tiltak som hindrer at det kan forekomme rømming av fisk. Videre fremgår det at Fiskeridirektoratet skal ha inn en plan for utbedring av komponenten. Dette kan være enten å bytte ut og anskaffe en ny komponent, eller utbedringer av eksisterende komponent til en bedre tilstandsgrad.

Femte ledd er tilsvarende § 13 med innehaveren av akvakulturtillatelsen som pliktsubjekt.

Fiskeridirektoratet vil bruke disse avvikene til å danne seg et bilde over hvilket utstyr som kan være aktuelt å følge opp for å redusere faren for rømming. Avvikene skal ikke brukes til å finne feil eller mangler hos enkeltaktører eller bedrifter, men peke ut hvilke produkter som kan være aktuelle å stille krav til, eller som det er naturlig å melde fra om til andre brukere av samme produkt med mulige tilsvarende avvik.

### § 30. Krav til dokumentasjon ved endringer og utskifting av utstyr

Krav til drift, ettersyn, vedlikehold og endring er omhandlet i standarden kapittel 10.

Første ledd stiller sier at dersom komponenter skiftes ut, så har oppdretter en dokumentasjonsplikt. Det er videre et krav at komponenten tilfredsstiller kravene i kapittel 3 som omhandler generelle krav til komponenter og kapittel 5 som angir krav til komponenter som skal produktsertifiseres.

Andre ledd: Stiller krav til at man skal se komponentene i sammenheng dersom man skifter ut en komponent. Det er ikke tilstrekkelig at komponentene har produktsertifikat hver for seg dersom det er satt begrensninger i bruk av utstyr for montering på eller i en komponent. Der grensesnittet mot annet utstyr ikke er tilstrekkelig beskrevet er det innehaver av akvakulturtillatelsen sitt ansvar å avklare endringen med produsent/leverandør, og sørge for at det tas hensyn til helheten. Det stilles krav til at grensesnittet mot andre komponenter dokumenteres. Dokumentasjonen må være av en slik karakter at eventuelle beregninger kan ettergås.

En uønsket påvirkning er at den utsettes for krefter/laster komponenten ikke er beregnet å skulle tåle.

Tredje ledd: Det er produsenten som skal godkjenne eventuelle endringer som utføres på kar fordi det er dette foretaket som har førstehånds kjennskap til karet. Dersom produsenten av en eller annen grunn ikke lenger eksisterer skal det likevel gjennomføres nødvendige analyser som dokumenterer at det er forsvarlig å gjennomføre endringen. Det skal samtidig dokumenteres kompetansen til den som har utført analysen.

Det er et krav om at komponenter som blir anskaffet etter forskriftens ikrafttredelse skal være i samsvar med standarden. Det vil være innehaver av akvakulturanlegg sitt ansvar å påse at han kjøper utstyr som oppfyller kravet, og produsent og leverandør vil måtte tilpasse seg denne etterspørselen.

Fjerde ledd gir oppdretter ansvaret for at det kan dokumenteres at endringer og utskifting av utstyr er utført i henhold til standard og øvrig regelverk. Endringer må inn i «as-built» dokumentasjonen – denne oppgraderes/endres etter hvert som det gjøres endringer. Den siste versjonen skal alltid være den gjeldende.

### **§ 31. Krav til loggføring og oppbevaring**

I denne bestemmelsen settes det krav til at innehaver av akvakulturtillatelsen oppretter en egen journal for der endringer og utskiftninger på anlegget loggføres fortløpende. Slik journal skal være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene til enhver tid. Dette er ikke det samme som kravet til journalføring i akvakulturdriftsforskriften §§ 41 – 43, da disse inneholder opplysninger om selve driften og dessuten ofte føres i ettertid.

Journalen skal oppbevares på anlegget i minst 10 år for at det skal være enkelt for de ansatte og tilsynsmyndighetene å kunne gå tilbake i tid og følge et anleggs endringer, oppgraderinger osv.

## **2.9 Kapittel 9. Avsluttende bestemmelser**

### **§ 32. Dispensasjonsadgang**

Terskelen for å gi dispensasjon skal være høy, og skal brukes kun i særskilte tilfeller der regelverket fremstår som rigid i forhold til virkeligheten og ikke oppfyller sitt egentlige formål. Dersom dispensasjoner blir utbredt vil respekten for regelverket forsvinne, og det

kan lett bli forskjellsbehandling. Den som søker om dispensasjon må selv angi hvorfor hans situasjon representerer et særlig tilfelle, og i så måte skal en dispensasjon som hovedregel være midlertidig.

### **§ 33. Straff og andre reaksjoner ved overtredelse**

Alle reaksjonene som er hjemlet i akvakulturloven kan anvendes for landbaserte anlegg, dvs. at det gis pålegg om retting dersom avvik oppdages, det kan videre gis tvangsmulkt dersom pålegget ikke etterleves. I alvorlige tilfeller kan det også gis overtredelsesgebyr eller anmeldelse til politiet

### **§ 34. Ikrafttredelse og oppheving av forskriftsbestemmelser**

Forskriften bør fortrinnsvis tre ikraft 1.1.2017. Dersom høringsinstansene har innsigelser på denne fristen, ber departementet om særskilt innspill på dette.

Reaksjonsforskriften § 7 utvides til også å omfatte brudd på forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg § 25 krav om brukstillatelse

Straffehjemmelen i akvakulturloven § 31 vil gjelde for den nye forskriften fordi den er hjemlet i lovens § 12.

## **3. Vedlegg A**

Gjengir frekvenser for når en skal gjennomføre ny tilstandsanalyse for akvakulturanlegget for fisk på land. Frekvensene er differensiert med bakgrunn av risiko for komponent svikt, hvor det ved dårligere tilstand må gjennomføres en hyppigere vurdering.

## **4. Forslag til overgangsordninger for eksisterende anlegg**

Når det gjelder overgangsordning for eksisterende landbaserte akvakulturanlegg for fisk, legges det opp til at eksisterende landanlegg skal innføres ved at det må foreligge en rømmingsteknisk rapport innen en gitt dato. Før veileder for fastsettelse av tilstandsgrad for landbaserte akvakulturanlegg for fisk er utarbeidet, finner departementet det vanskelig å sette en bestemt dato, fordi en innfasingsperiode vil være avhengig av kapasitet på de foretak som kan tenkes å utføre slike tjenester.

Det kan være hensiktsmessig med differensiert frister for når eksisterende anlegg skal skaffe seg en brukstillatelse, gjennom at det for eksempel settes kortere frist for de eldste anleggene, hvor nyere anlegg innføres sist.

## **5. Vurdering av økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser med mer**

### **5.1 Areal- og miljømessige konsekvenser, forholdet til naturmangfoldloven**

Nærings- og fiskeridepartementet har fastsatt nye regler om løpende og vederlagsfri tildeling av tillatelser til landbasert oppdrett, noe som antas å øke interessen for å starte slik virksomhet. Hvilken betydning landbasert oppdrett vil få for verdiskaping og sysselsetting vil avhenge av antall tillatelser som tildeles, anleggsstørrelse og tilgang på

areal på land. Vesentlige grunnlagsinvesteringer peker i retning av færre og større enheter fremfor mange små, og i samme retning peker krav til infrastruktur samt forhold relatert til eierrettigheter og andre bruks- og verneinteresser i strandsonen. Areal til landbasert virksomhet vil følge alminnelige regler etter plan- og bygningsloven. Loven skal bidra til samordning av helhetlige løsninger over sektorgrenser. Planprosessen skal sikre gode avveininger av næringsvirksomhet når det gjelder naturvern, sårbar natur/biologisk mangfold, friluftsliv, fiske og viltinteresser. Departementet kan ikke se at en innføring av tekniske krav til landbaserte oppdrettsanlegg innebærer prinsipielle nye utfordringer som ikke eksisterende regelverk håndterer i dag.

Det antas at oppbygging av flere landbaserte anlegg vil medføre at deler av den tradisjonelle oppdrettsvirksomheten som pr i dag drives i sjø, blir flyttet til land og at produksjonstiden i sjø forkortes. Dette vil ha en positiv innvirkning på naturmangfoldet ved at rømmingspotensialet fra sjøbaserte anlegg reduseres.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at *"Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen."* Et høringsbrev er ikke en beslutning i denne forstand, men vi finner det likevel hensiktsmessig å redegjøre for noen av vurderingene også her.

Det foreligger tilstrekkelig kunnskap knyttet til oppdrett av laksefisk til at det ikke er nødvendig å vurdere føre-var-prinsippet ved tildeling av tillatelse, jf. naturmangfoldloven § 9. Produksjon på land vil skje i et lukket og relativt kontrollert miljø. Naturmangfoldloven § 12 sier at det for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal velges teknikker og driftsmetoder som gir de beste samfunnsmessige resultater. Innføring av tekniske krav til landbasert akvakultur vil medføre at driften er svært konsentrert om å forebygge og hindre rømming av fisk. Fremtidig drift i landbaserte akvakulturanlegg vil ha så gode tekniske løsninger at det vil kunne gi reduserte utslipp av næringssalter sammenlignet med tradisjonell merdbasert produksjon. Filtrering og oppsamling vil også kunne gi reduserte utslipp av partikulært materiale. Det forutsettes da at det oppsamlede slammet kan nyttiggjøres på en effektiv måte. Ved tildeling av tillatelse til landbasert oppdrett kreves det tillatelse etter forurensningsloven, som uavhengig av produksjonsteknologi vil ivareta de miljømessige hensynene knyttet til utslipp.

Dersom lakselus og annen smitte unngås vil utslipp av legemidler unngås, og ved produksjon av stor smolt kan omløpstiden i sjø forkortes. Dette vil igjen kunne redusere luseforekomst i sjø og være gunstig for ville bestander av laks og ørret. Landbasert akvakultur kan ved sykdom gi like store utslipp av legemidler som merdbasert oppdrett.

Det antas at moderne landbaserte anlegg som oppfyller kravene i herværende forskriftsforslag vil ha lavere rømningsrisiko enn tilsvarende merdbaserte anlegg og at risikoen reduseres jo større avstand til sjø eller vassdrag. Det vil bli stilt tekniske krav til anlegg som ivaretar hensynene i naturmangfoldloven § 12, jf. akvakulturloven § 12. Landbaserte anlegg antas å kreve mer material- og energimengde pr produsert kg laks enn merdbasert oppdrett.

## 5.2 Økonomiske konsekvenser for næringen

Myndighetene ikke har register over alder, avdelinger eller enkelt komponenter på landanlegg. I arbeidet med forslaget til forskriftsfesting av NS-9416 har derfor Fiskeridirektoratet sendt ut en spørre undersøkelse til innehavere av settefisktillatelser

ettersom de utgjør hovedmassen av landbaserte akvakulturanlegg for fisk. Undersøkelsen har vært nødvendig for å kunne gjøre et anslag om hvor mange av lokalitetene som eventuelt ikke vil tilfredsstille krav i foreslått ny *forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk*. I undersøkelsen ble ulike temaer knyttet til anlegget etterspurt (eks. informasjon rundt produksjonsenheter, hvorvidt det var gjennomført geotekniske vurderinger, avløps rør osv.). Spørre undersøkelsen var frivillig å svare på. Totalt ble undersøkelsen sendt ut til 168 lokaliteter, av disse svarte 128 som gir en svar prosent på 76 %.

En gjennomgang av svarene viser at 68 % av de spurte hadde eldste alder på anlegget (hele, deler eller komponenter som kar) bygget i perioden 1980 til 1990. 16 % var bygget mellom 1990 og 2000, hvor 9 % mellom 2000-2010 og 4 % etter 2010. 2 % av de spurte hadde deler som var bygget før 1980. Tar en utgangspunkt i dette er største parten av settefiskanleggene bygget på 80-tallet, og har den i dag avdelinger eller komponenter som stammer fra den tiden. Det fylket med flest anlegg bygget i perioden 1980 til 1990 var Hordaland, etterfulgt av Trøndelag og Møre og Romsdal.

I undersøkelsen kommer det frem at de fleste har gjort oppgraderinger etter år 2000 og en betydelig andel har gjort oppgraderinger etter 2010. Det viser seg at det som står igjen på settefisk anlegg som er av en eldre alder, er kar og avdelinger hvor kar er mindre enn 6 meter i omkrets. Dette er kar som oftest benyttes i tidlig fase av settefiskproduksjonen. Det vil være mindre økonomiske konsekvenser knyttet til utskifting av slike mindre kar, enn av større kar som benyttes i slutfasen av settefiskproduksjon. De små karene (og til dels de eldre anleggene) utgjør også en liten andel av den totale settefiskproduksjonen slik at en sanering eller utskiftnings periode av disse vil ikke ha stor produksjons begrensende betydning.

En del av anleggene vil måtte bytte ut enkelt komponenter, og noen vil måtte gjøre større oppgradere på eldre avdelinger. En mindre andel anlegg vil være i en slik forfatning at det mest hensiktsmessige er å bygge helt nytt om de fortsatt skal drive med produksjon. Det kan tenkes at noen av disse anleggene vil opphøre som følge av innføringen av forskriften med dens krav. Departementet legger til grunn at høringen vil gi et bilde på omfanget at denne problemstillingen.

Innføring av den foreslåtte forskriften kan føre til at en større del av dagens anlegg kommer opp på et akseptabelt minste nivå med tanke på teknisk tilstand uten at det vil ha stor produksjonsmessig begrensing. Nyere anlegg, bygget etter 2000 vil nok være i en slik kvalitet at de i stor grad kan dokumentere tilstand tilfredsstillende, og anlegg bygget etter 2010 i enda større grad. Disse anleggene er også ofte av en slik kvalitet at det er mindre fare knyttet til rømming ved de, og i så måte er i mindre fokus i forhold til formålet med forskrifts forlaget. Det er også disse anleggene som står for det største volumet av settefisk produksjon.

Innføringen av en egen forskrift for landbaserte akvakulturanlegg medfører at akvakulturdriftsforskriften § 37 tredje ledd som pålegger landbaserte anlegg å ha en egen innretning for å hindre at fisk rømmer gjennom avløpet eller på annen måte, dvs. dobbelsikring eller annen likeverdig sikring, på sikt vil bli opphevet. Dette er et krav som ble innført i 2009 da man fikk ytterligere kunnskap om at det foregår uregistrert rømming fra settefiskanlegg, og at fisken som rømmer har mye større overlevelsessevne enn man tidligere hadde trodd. De investeringene som er gjort på settefiskanlegg vil ha en verdi når foretakene skal levere dokumentasjon for å få en rømmingsteknisk rapport etter denne forskriften. De som har gjort utbedringer med tanke på områdesikring og

dobbelsikring og kan dokumentere dette, vil komme godt ut når den rømmingstekniske rapporten skal utarbeides. De anleggene som er gamle og dårlige vil imidlertid bli påført store utgifter dersom anlegget skal oppgraderes til å fylle kravene som stilles i forskriftsforslaget. Dette er imidlertid påkrevd for å redusere rømmingsfaren til et minimum, noe som vil medføre at en del gamle anlegg blir faset ut.

### 5.3 Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Fiskeridirektoratet skal utstede brukstillatelse til alle landbaserte anlegg i Norge (pr i dag ca. 230). For nye anlegg vil en slik oppgave være håndterlig innenfor vanlig kapasitet fordi det er svært kostbart og tidkrevende å bygge nye anlegg, og de som ferdigstilles vil det trolig ikke bli mye administrativt arbeid med for myndighetene. Etableringen av vederlagsfrie tillatelser til landbasert akvakultur legger til rette for teknologiutvikling og innovasjon. Utstedelse av brukstillatelse til samtlige eksisterende landbaserte anlegg kan bli en ressursmessig utfordring. Graden av ekstraarbeid vil bero på hvor lang innfasing som bestemmes. I samarbeid med Fiskeridirektoratet, vurderer departementet muligheten for at samtlige søknader blir behandlet samlet for eksempel av en gruppe kompetente medarbeidere ved ett av Fiskeridirektoratets regionkontor.

Søknadsbehandlingen vil foregå etter hvert som de eksisterende anleggene oppgraderes – høyst sannsynlig gradvis. Det er også stor forskjell i standard på eksisterende anlegg og det er grunn til å tro at det vil bli en del anlegg som fases ut fordi det blir for kostbart å oppgradere.